

סין: סוף לרומאן עם מוסקוואה?

גייסות תוקפניים. השבוע יצא העיתון הסיני הרשמי 'יומן העם' בהתקפת מחץ נגד המשך הנכוחות הצבאית הסובייטית באפגניסטאן. הסינים הגדירו את הצבא הסובייטי כתוקפן, ואת נוכחותם של 105,000 חיילים סובייטיים במדינה זו כאיום חמור על סין. פקין התחייבה להוסיף ולסייע למורדים האפגאניים, וקראה גם לעזרה הומאניטרית למיליוני הפליטים הגרים בתנאים תת-אנושיים בפקיסטאן.

ניו יורק טיימס מוסר, שהסינים ציינו שני גורמים נוספים להמשך המתחות בין סין ובין ברית-המועצות: התמיכה הסובייטית (המוצדקת) במשטר הפרו-רווייטנאמי בקאמבודיה, והריכוזים הצבאיים הסובייטיים בגבול בין ברית-המועצות לסין.

הקבוע ברשימת התופעות המזיקות של פקין. כך הוכשרה הדרך לשיתוף-פעולה הדוק עם ארצות-הברית. פריצת הדרך של ריצ'ארד ניקסון ב-1972 עדיין מהווה את אחד ההישגים הדיפלומטיים המרשימים של המאה ה-20 עשרים.

בעזרת רגן. כפי שכבר נכתב במדור זה פעמים אחדות, סייע רונאלד רגן למוסקוואה על-ידי מדיניותו התמוהה, 'האידיאולוגיטית', בנושא טאיוון. הסינים,

מאז אוקטובר 1982 נוהגים משקיפים אירופיים רבים לדבר על תקופה חדשה ביחסי סין העממית וברית-המועצות. אין ספק שמוסקוואה מעוניינת בהתקרבות וביצירת מערכת-יחסים ידידותית יותר עם סין. השיקול האסטרטגי הוא ברור. לסובייטים גבול ארוך מאוד, כ-7500 ק"מ עם סין. החשש לעימות צבאי של ממש עם הסינים אינו רציני בשלב זה, אבל שיתוף הפעולה האסטרטגי בין פקין וארצות-הברית מהווה גורם מטריד

שזעמו על ההתקרבות בין רגן לבין הסינים הלאומנים, שלחו מישלחות-פיוס למוסקוואה. בצעד זה היה, כמובן, אלמנט של סחטנות. כרגיל במיקרים כאלה הוא קיבל דינמיקה משלו. ההתבטאויות הסיניות כלפי מוסקוואה הפכו הרבה יותר מתונות. פקין אף שלחה מסר למוסקוואה, ביום השנה ה-60 להקמת ברית-המועצות, הביעה את רצונה להגיע לנורמליזציה של היחסים, ואף להקמת מערכת ממוסדת של התייעצויות בין שתי המעצמות. התגובה הסובייטית היתה קצת איטית, אולי בשל חילופי-השילטון, בעיקבות פטירתו של ליאוניד ברז'נייב. מקורות בריטיים מסרו שההתקרבות הזו עוררה בתלה של ממש בארצות-הברית. ג'ורג' שולץ, תומך ותיק בהתקרבות לסאיוון, שינה כיוון, המליץ על שורה של צעדי-פיוס כלפי פקין.

גם כאן פעלה שיטת המקל והגזר. האמריקאים איימו בהפסקת שיתוף-הפעולה עם סין בנושא הקמבודי, שהוא חשוב ביותר לפקין. הצרפתים סבורים שושינגטון הציעה לסינים שיתוף-פעולה כלכלי בממדים חסר-תקדים תמורת האטת הדטאנט עם מוסקוואה. אריק רולו סבור, שהסינים אף התרשמו מהישיג ארצות-הברית במיורח-התיכון ומן הנסיגה הסובייטית הכוללת באיור. המהלכים הסיניים האחרונים במיורח-התיכון נעשו בעידוד גלוי של האמריקאים. כל הגורמים האלה הכשירו את הקרקע להתקפה סינית על מוסקבה בנושא האפגאני.

שר-החוץ שדק נישא חדשה לפקין

בהקשר זה, ולוא רק מבחינה פסיכולוגית. הסינים היו גם פעילים מאוד בזירה המיבצעית נגד הסובייטים, יצרו יחד עם עמיתיהם האמריקאים, גב לוגיסטי רציני למורד דים האפגאניים על אדמת פקיסטאן. סין לא כחלה גם במסעי תעמולה אנטי-סובייטיים באירופה ובעולם השלישי, תוך ניצול מתוחכם של ההסתבכויות של מוסקוואה בפולין ובאפגניסטאן.

הסכנה העיקרית, 'הגמגומים'. הרוסים ראו תמיד, ובצדק, את ההתקרבות בין הסינים לארצות-הברית כהישג אמריקאי מרשים, המגביל את כושר התימרון של הסובייטים במפרץ הפרסי ואף באירופה. הסינים, לעומתם, הגדירו את התחרות הסובייטית ל'הגמגומה' כסכנה העיקרית לשלום-העולם.

האידיאולוגיה הסינית הרישמית, ולא רק הפעילות בשטח, העמידה את הסכנה ההגמוניסטית כראשונה במעלה. היא דחקה אפילו את האימפריאליזם האמריקאי ממקומו

ההפגנות נמשכות

ההפגנות-הנשים נגד הצבת 96 טילי קרוז, החמושים בנושק גרעיני, בבסיס חיל-האוויר הבריטי גרינהאם קומון נמשכות. מאז הדיווח על ההפגנות בבסיס זה בעולט קטן

לפני כשנה, הפך גרינהאם קומון למוקד עליה לרגל לנשים פמיניסטיות, המפגינות נגד הנשק הקטלני. השבוע דיווח הניו יורק טיימס על הפגנה ענקית במקום, שבה נטלו חלק 30 אלף נשים. בין הכרזות הבולטות בהפגנה היה ציור של רגן ולידו הכתובת: 'הוא יפתור את בעיית זיהום-הסביבה שלך'. כרזה בולטת אחרת גרשה בכתב יד בלתי-מיקצועי, שאמרה בפשטות: 'מדוע אתם מנסים לרצוח את ילדיי?'

דרום אפריקה: הכיבוש נמשך

גם ממשלת דרום-אפריקה מתכוננת להשאר על אדמה כבושה, מעבר לזמן שהבטיחה בעבר ובניגוד להתחייבי ביותיה הבינלאומיות. וושינגטון פוטט דיווח השבוע שהגנרל קונסטנד וילג'ון, הרמטכ"ל של ממשלת האפרטהייד, הצהיר השבוע שצבאו יישאר בנאמביה לפחות במשך כל 1983. הוא הודיע ברוב התחסדות שאין בדעתו להתערב בשיקולים מדיניים, אך אינו מוכן להמליץ לממשלתו להאיץ את המשא-ומתן בנושא הפניני.

הדרום-אפריקאים מעודדים, כמובן, ממדיניותה של ארצות-הברית, ובעיקר מעוינותה של וושינגטון כלפי המחרת הנאמביית השחורה סוואפ'ו. לוחמי-התופש השחורים סובלים קשות מפעולות-הגומל של צבא דרום-אפריקה, והאשימו לא אחת את ישראל בהשתתפות פעילה בהתקפות נגדם. בתקופת גימי קרט נהגה ארצות-הברית לרסן במקצת את הגזענים, רונאלד רגן מאפשר להם להשתולל.

הרמטכ"ל נגד אמריקה. עם זאת יש לאמריקאים מחויבות כלשהי כלפי אפריקה השחורה, ידידיהם ביבשת, בעיקר ניגריה וקניה, מהיריס אותם ללא-הרף שתמיכה פעילה מדי בדרום-אפריקה תגביר את ההשפעה הקומוניסטית באפריקה השחורה. לכן יש לאמריקאים יד בנסיגות לכפות על נאמביה הסדר, המזכיר במידה מסוימת את ה'אוטונומיה' לפלסטנינים.

ניצים מסוגו של הרמטכ"ל וילג'ון, המתנגד כעמיתו הישראלי לכל פשרה עם לוחמי-החירות, רואים אפילו בתוכנית האמריקאית סכנה. הם נאחזים בתנאי הבלתי-סביר של רגן — הרחקת הקובאים מאנגולה — כאמצעי לדחות כל הסדר ולהרוויח זמן. יש להניח שהם ינחלו הצלחה לטווח קצר, עד שמדינות אפריקה השחורה יחלו בלחץ רציני להסדר, שיבטיח עצמאות לנאמביה בראשות סוואפ'ו, כפי שהחליט האו"ם פעמים אחדות.

נשיא זיא ארי-האק הבטיח ללוב פצצה

את ישראל, תמנע ממה מלפגוע בצדק ליד איסלאמא-באד.

לדברי בייבייטי העלה זיא שוב את הנושא לאחי רונה, ביקש בשדר מנשיא ארצות-הברית לרסן את ישראל. יכולתם של האמריקאים להשפיע על מנחם בגין ואריאל שרון הפכה לנכס ראשון במעלה של המדיניות האמריקאית לא רק במיורח-התיכון, אלא גם בדרום-מערב אסיה, מוקד רגיש נוסף של עימות בינמצמתי.

זיא חושש מישראל

מאז פירסם מדור זה, לראשונה בישראל, את הדיי וחיים מאירופה על שיתוף-הפעולה בין השירותים החשאיים של הודו ושל ישראל, במטרה לחסל את הכור הגרעיני של פקיסטאן, גברו עוד יותר השמועות בנושא זה.

שקרנית מובהקת. העיתונים הישראליים הר 'אחראים' התעלמו כדרכם, מהנושא, חרף העובדה שיש לו השלכות מדיניות וביטחוניות מרחיקות-לכת. אם יש אמת בדיעה, ששודרה לראשונה בבייבייטי, אוי מדובר בהתגרות חסרת-תקדים במדינה מוסלמית, לא ערבית, המקיימת קשרים הדוקים עם סין העממית ועם ארצות-הברית!

ראשי-ממשלת הודו, אינדירה גאנדי, הודיעה לער-בים שאין בדעתה לשתף פעולה עם ישראל בשום נושא ביטחוני. הערבים הפקיסטאנים מתייחסים לדבריה בחוסר-אמון. לא רק שמה ה'טוב' כשקרנית מובהקת גורם ליחס הזה. האינטרס ההודי האגדה על היכולת המיבצעית של המוסד בנושאים כאלה חברו יחדיו, והפכו את הנושא מוקד לוויכוחים והתרוצות בבירות-ערב. המעוניין העיקרי בנושא הוא נשיא לוב, מועמר קדאפי. הלובים משקיעים הן-עתק בפיתוח הפצצה הגרעינית של פקיסטאן, ומומחים בריטיים הצהירו בפסקנות שנשיא פקיסטאן, זיא ארי-האק, הבטיח לקדאפי פצצה אחת לפחות עם השלמת הפרוייקט.

משקיפים מערב-גרמניים מטילים ספק בעצם קיום הבטחה כזו. הם סבורים שהאמריקאים לא יניחו לזיא לקיים — אפילו אם אומנם הבטיח! — זיא אינו מעוניין להרגיז את ארצות-הברית. וושינגטון מסבסדת את כלכלתו, בונה את צבאו, ומקיימת נוכחות מאסיבית בגבולו הרגיש עם אפגניסטאן. כיום נוסף לכל אלה גורם חשוב נוסף: זיא מקוה שארצות-הברית תרתיע